
Світлана ЛОЗИНСЬКА
(Львів, Україна)

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

Здоров'я як найвища цінність потребує постійного піклування і збереження. Ми погоджуємося з Н. Зимівець, яка зазначає, що «здоров'я – це стан повного благополуччя в різних сферах життєдіяльності, фундаментальна потреба людини, реалізація її потенціалу» [4, с. 114]. Це активне управління власним життям, спрямоване на досягнення гармонії між фізичними, психічними та соціальними аспектами буття. Здоров'я – це інвестиція в майбутнє, що дозволяє збільшити тривалість і поліпшити якість життя. Воно є результатом взаємодії біологічних, психологічних та соціальних факторів, а також залежить від рівня освіти, доступу до медичної допомоги та сприятливих умов життя. Здоров'я – це фундаментальна потреба людини, яка визначає її здатність до самореалізації та участі в суспільному житті.

Здоров'язбережувальна компетентність повинна займати провідне місце у структурі професійної компетентності будь-якого фахівця, а особливо – майбутнього педагога. Тут доцільно звернути увагу на точку зору Н. Башавець, яка наголошує, що здоров'язбережувальна компетентність студента – це комплексна характеристика, яка відображає здатність особистості до свідомого ставлення до власного здоров'я. Вона проявляється як у глибоких теоретичних знаннях у галузі здоров'язбереження (теоретико-методологічних, організаційних, нормативно-право-

вих), так і в практичних уміннях та навичках самодіагностики, самоконтролю та саморегуляції здоров'я [1, с. 9].

Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів в умовах закладу вищої освіти залежить від багатьох чиників. Ми погоджуємося з дослідниками, які зазначають, що виховний вплив на формування індивідуального здоров'язбереження і здорового способу життя студентів створюється самим освітнім середовищем ЗВО. Якщо це воно організоване як здоров'язбережувальне, то у ньому створюються умови для формування усіх складових компетентності індивідуального здоров'язбереження майбутнього педагога, а саме:

- «дотримання оптимальних санітарно-гігієнічних норм освітлення, теплового та повітряного режиму, вологого прибирання, шумового навантаження тощо;
- виконання правил безпеки життєдіяльності;
- створення позитивного емоційного фону під час навчальних занять та між ними;
- урахування динаміки працездатності студентів під час навчальних занять – проведення рухових пауз, релаксаційних хвилинок тощо;
- використання активних та інтерактивних форм і методів навчання;
- забезпечення психологічного і валеологічного супроводу студентів протягом усього періоду навчання;
- застосування стилів взаємодії викладачів, студентів, керівництва підрозділів та ЗВО в цілому на засадах педагогіки співробітництва;
- провадження здоров'язбережувальної діяльності у межах задекларованих місії, візії та цінностей закладу вищої освіти» [5, с. 26–27].

Аналіз теоретичних джерел та врахування практичного досвіду організації професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО на бакалаврському і магістерському рівнях, дає можливість виокремити деякі компоненти здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів. Так, заслуговує на увагу точка зору А. Богатова, який виокремлює оздоровчо-поведінко-

вий компонент як показник підготовленості майбутніх учителів фізичної культури до формування здоров'язбережувального середовища. Показниками сформованості означеного компонента дослідник виокремлює такі критерії: усвідомлення цінності власного здорового способу життя; сформованість потреби в заняттях фізичною культурою і спортом; наявність відчуття психологічного комфорту [2, с. 24].

У нашому дослідженні трактуємо оздоровчо-поведінковий компонент у структурі здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів як спосіб прояву індивідуальної стратегії поведінки майбутнього фахівця, що характеризується ціннісними орієнтаціями та сформованими потребами у веденні здорового способу життя.

Важливим у структурі здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів вважаємо також мотиваційний компонент. В. Бутенко зазначає, що формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників є складним педагогічним завданням, успіх якого залежить від взаємодії мотиваційних і мобілізаційних груп у структурі професійної підготовки майбутніх вихователів. Мотиваційна група забезпечує внутрішню готовність педагога до реалізації здоров'язбережувальних завдань, тоді як мобілізаційна дає йому змогу йому ефективно впливати на свідомість і поведінку дошкільників. Завданням вихователя є не лише передати дітям знання про здоров'я, але й сформувати в них стійкі звички здорового способу життя, що передбачає розвиток умінь мобілізувати увагу і волю дітей на цінності здоров'я та безпеки. [3, с. 4].

У статті наголошуємо, що мотиваційний компонент відіграє провідну роль у структурі здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів. Вважаємо, що мотиваційний компонент виступає найбільш динамічним та рухомим у структурі здоров'язбережувальної компетентності, оскільки поява, формування та усталення мотивів, які визначають діяльність педагогів, є тривалим процесом, на ефективність якого впливають різні чинники.

Отже, підсумовуємо, що формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів потребує логічно обґрунтованої структури, чітко визначених умов та використання відповідних педагогічних засобів навчання і виховання. Саме це і визначає перспективи наших подальших наукових досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Башавець Н. Проблема формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури, спорту та реабілітації. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка*. 2019. Вип. 1 (157) С. 7–11. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/8097>

2. Богатов А. (2016). Компоненти і критерії підготовленості майбутніх учителів фізичної культури до формування здоров'язбережувального середовища. *Наука і освіта : наук.-практ. журнал*. № 1. С. 67–72. <http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/772>

3. Бутенко В. Сучасний стан підготовки майбутніх вихователів до формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників засобами ігрової діяльності. *Цифровий репозитарій Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2018. <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/23336>

4. Зимівець Н. (2010). Категорія здоров'я в контексті концепції сприяння покращенню здоров'я. *Освіта Донбасу*. 2010. № 6 (143). С. 109–115. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/1575/>

5. Носко М., Жара Г. Компетентність індивідуального здоров'язбереження вчителя як складова освітніх стандартів. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка*. 2020. Вип. 7 (163). С. 23–31. <https://epub.chnpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/7135>